

פרשת פנחס תשע"ה
יהושע בן-נון עבד ה'

במדבר פרק כז

(טו) וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֶל־יְקֹוֹק לֵאמֹר: (טז) יְקֹוֹק יְקֹוֹק אֱלֹהֵי הַרוּחֹת לְכָל־בָּשָׂר אִישׁ עַל־הַעֲדָה: (יז) אֲשֶׁר־יֵצֵא לְפָנֶיהֶם וְאֲשֶׁר יָבֵא לְפָנֶיהֶם וְאֲשֶׁר יוֹצִיאֵם וְאֲשֶׁר יָבִיאֵם וְלֹא תִהְיֶה עֲדַת יְקֹוֹק כְּצֵאֵן אֲשֶׁר אֵין־לָהֶם רָעָה: (יח) וַיֹּאמֶר יְקֹוֹק אֶל־מֹשֶׁה קַח־לְךָ אֶת־יְהוֹשֻׁעַ בְּרִנּוֹן אִישׁ אֲשֶׁר־רוּחַ בּוֹ וְסַמַּכְתָּ אֶת־יָדְךָ עָלָיו: (יט) וְהֶעַמְדְתָּ אֹתוֹ לְפָנַי אֶלְעֶזֶר הַכֹּהֵן וְלִפְנֵי כָל־הָעֵדָה וְצִוִּיתָה אֹתוֹ לְעִינֵיהֶם: (כ) וְנִתְּתָה מִהוֹדֶךָ עָלָיו לְמַעַן יִשְׁמְעוּ כָל־עַדְתְּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: (כא) וְלִפְנֵי אֶלְעֶזֶר הַכֹּהֵן יַעֲמֵד וְשָׂאֵל לְךָ בְּמִשְׁפַּט הָאוֹרִים לְפָנַי יְקֹוֹק עַל־פִּי וְצִאֵו וְעַל־פִּי יָבֵאוּ הוּא וְכָל־בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל אֹתוֹ וְכָל־הָעֵדָה: (כב) וַיַּעַשׂ מֹשֶׁה כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְקֹוֹק אֹתוֹ וַיִּקַּח אֶת־יְהוֹשֻׁעַ וַיַּעֲמֵדְהוּ לְפָנַי אֶלְעֶזֶר הַכֹּהֵן וְלִפְנֵי כָל־הָעֵדָה: (כג) וַיִּסְמַךְ אֶת־יָדָיו עָלָיו וַיְצַוְהוּ כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר יְקֹוֹק בְּיַד־מֹשֶׁה:

רש"י
(טז) **יפקד ה'** - כיון ששמע משה שאמר לו המקום תן נחלת צלפחד לבנותיו אמר הגיע שעה שאתבע צרכי שיירשו בני את גדולתי. אמר לו הקדוש ברוך הוא לא כך עלתה במחשבה לפני, כדאי הוא יהושע ליטול שכר שמושו שלא משצ מתוך האהל. וזהו שאמר שלמה (משלי כז, יח) נוצר תאנה יאכל פריה: **אלהי הרוחות** - למה נאמר, ק אמר לפניו רבשיע גלוי וידוע לפניך דעתו של כל אחד ואחד ואינן דומין זה לזה, מנה עליהם מנהיג שיהא סובל כל אחד ואחד לפי דעתו: (יז) **אשר יצא לפניו** - לא כדרך מלכי האומות שיושבים בבתיהם ומשלחין את חיילותיהם למלחמה, אלא כמו שעשיתי אני שנלחמתי בסיחון ועוג, שנאמר (במדבר כא, לד) אל תירא אותו. וכדרך שעשה יהושע, שנאמר (יהושע ה, יג) וילך יהושע אליו ויאמר לו הלנו אתה וגוי. וכן בדוד הוא אומר (ש"א יח, טז) כי הוא יוצא ובא לפניו, יוצא בראש ונכנס בראש: **ואשר יוציאם** - בזכותיו: **ואשר יבאם** - בזכותיו. דבר אחר ואשר יבאם שלא תעשה לור כדרך שאתה עושה לי, שאיני מכניסן לארץ: (יח) **קח לך** - קחנו בדברים אשריך שזכית להנהיג בניו של מקום: **לך** - את שבדוק לך את זה אתה מכיר: **אשר רוח בו** - כאשר שאלת שיוכל להלך כנגדא רוחו של כל אחד ואחד: **וסמכת את ידך עליו** - תן לו מתורגמן שידרוש בחייד, ג שלא יאמרו עליו, לא היה לו להרים ראש בימי משה: (יט) **וצויתת אתו** - על ישראל, דע שטרחננין הם סרבנים הם, על מנת שתקבל עליך: (כ) **ונתתה מהודך עליו** - זה קירון עור פנים: **מהודך** - ולא כל הודך נמצינו למדין פני משה כחמהד פני יהושע כלבנה: **למען ישמעו כל עדת בני ישראל** - שיהיו נוהגין בו כבודה ויראה כדרך שנוהגין בך: (כא) **ולפני אלעזר הכהן יעמד** - הרי שאלתך ששאלת שאין הכבוד הזה זז מבית אביך, שאף יהושע יהא צריך לאלעזר: **ושאל לו** - כשיצטרך לצאת למלחמה: **על פיו** - של אלעזר: **וכל העדה** - סנהדרין: (כב) **ויקח את יהושע** - לקחו בדברים והודיעו מתן שכר פרנסי ישראל לעולם הבא: (כג) **ויסמך את ידיו** - בעין יפה ויותר ויותר ממה שנצטווה. שהקב"ה אמר לו וסמכת את ידך, והוא עשה בשתי ידיו, ועשאו ככלי מלא וגדוש ומלאו חכמתו בעין יפה: **כאשר דבר ה'** - אף לענין ההוד נתן מהודו עליו:

דברים פרק לא

(יד) וַיֹּאמֶר יְקֹוֹק אֶל־מֹשֶׁה הֵן קָרְבִי וְיָמִיד לְמוֹת קָרָא אֶת־יְהוֹשֻׁעַ וְהִתְיַצְבּוּ בְּאֶהֱל מוֹעֵד וְאַצְנִנּוּ וַיִּלְךְ מֹשֶׁה וַיְהוֹשֻׁעַ וַיִּתְיַצְבּוּ בְּאֶהֱל מוֹעֵד: (טו) וַיִּרְא יְקֹוֹק בְּאֶהֱל בְּעַמּוּד עָנָן וַיַּעֲמֵד עַמּוּד הָעָנָן עַל־פֶּתַח הָאֶהֱל: ס (טז) וַיֹּאמֶר יְקֹוֹק אֶל־מֹשֶׁה הִנֵּךְ שָׂכַב עִם־אֲבֹתֶיךָ וְקִם הָעַם הַזֶּה וְנָגַהּ אַחֲרָיָא אֱלֹהֵי נְכַר־הָאָרֶץ אֲשֶׁר הוּא בְּאֶשְׁמָה בְּקִרְבּוֹ וְעַזְבֵנִי וְהִפֵּר אֶת־בְּרִיתִי אֲשֶׁר כָּרַתִּי אִתּוֹ: (יז) וְחָרָה אַפִּי בּוֹ בַיּוֹם־הַהוּא וְעַזְבֹתֶיךָ וְהִסְתַּרְתִּי פָנַי מֵהֶם וְהִיָּה לְאֶכָל וּמְצָאֵהוּ רַעוֹת רַבּוֹת וְצָרוֹת וְאָמַר בַּיּוֹם הַהוּא הֲלֹא עַל־כִּי־אֵין אֱלֹהֵי בְּקִרְבִּי מְצָאוֹנֵי הָרַעוֹת הָאֵלֶּה: (יח) וְאֲנֹכִי הִסְתַּרְתִּי אֶת־פָּנַי בַּיּוֹם הַהוּא עַל־כִּי־הִרְעָה אֲשֶׁר עָשָׂה כִּי פָּנָה אֶל־אֱלֹהִים אַחֲרָיָא:

העמק דבר לדברים לא

(יד) **הן קרבו ימיד למות וגוי**. יש להבין הקדמה זו. מה היא נוגע לצווי ה' ליהושע. הלא היה אפשר שיצונו גם מכבר והיה אפשר ג"כ לצוות אחר מות משה. אבל מתחלה נבא למה שאמרו חז"ל בב"ב דע"י פני שמה כפני חמה פני יהושע כפני לבנה. והביאור ידוע שכמו שאור הלבנה בא רק מכח החמה כך אור יהושע זורח מאור משה. ולכאורה קשה הרי יהושע היה נביא כמו כל הנביאים שהשיגו נבואה גם מבלי האצלת אור פני משה. אלא הענין דיהושע היה גדול מכל הנביאים בזה הפרט של תורה שבע"פ. ובזה הפרט היה מושפע ממשו שיהי זורח בכח תורה שבכתב. ובזה אמרו פני משה כפני חמה כו'. דכח אור תורה שבכתב שיהי זורח בגבורה על פני משה נפל על פני יהושע זורח באור כח התלמוד וכדאי בכ"מ אלו אמרה יהושע ב"נ בפומיה לא צייתנא ליה. הרי שהוא היה הראש בזה הכח. מעתה הדבר מובן דכשם שאין הלבנה זורחת אלא בשעה שהחמה נוטה לשקוע. כך לא היה יכול יהושע לזרוח בעוד אור פני משה היה זורח בגבורה. והיינו דאי במדרש שתי פעמים דבר יהושע לפני משה וגער בו. הא' במעשה העגל כו'. שנית בשעה שאמר יהושע אדני משה כלאם. הודיעו לנו חז"ל כי בעוד זרח אור פני משה. לא מצא יהושע ידיו עד שהחל אור פני משה לשקוע. אז החל לזרוח פני יהושע. וזהו דבר ה' הן קרבו ימיד למות. והתחיל אורו לשקוע כאשר יבואר לפנינו מקרא י"ט. ע"כ השעה מכין להאציל מרוחך עליו: **קרא את יהושע והתיצבו**. דבר ה' למשה היה בא"מ. וא"כ כך היה להקב"ה לומר. קרא את יהושע והתיצב עמך. והיה משה שולח אחריו. אלא רמז הקב"ה לשמה שיקרא הוא בעצמו את יהושע וכדאי בתענית ד"ז רחב"פ רמי כתיב לקראת צמא התיו מים וכתוב הוי כל צמא לכו למים אם תלמיד הגון הוא לקראת צמא התיו מים כו' וזהו דבר ה' שיקראהו בעצמו [וכדאי ביבמות דמ"ד וקראו הם ולא <<<

שלוחן] ויבאו יחד ויניצבו בא"מ: **ואצונו**. היה במשמע להזהיר על הנהגת ישראל. כלשון דכתיב בס' שמות ז' במשה ואהרן ויצום על ב"י וגו'. אבל מלשון המקרא להלן כ"ג ויצו את יהושע ב"י ויאמר חזק וגו' ולא כתיב לאמר כלשון המקרא כ"פ. אלא הצווי הוא דבר בפ"ע. והאמירה דבר בפ"ע. והיינו כמש"כ שהיה כאן הערה מן ה' אל יהושע איך לדקדק בקראי ולהעמיד כח תורה שבע"פ. וכך הפי' לעיל כ"ד ח' כאשר צויתם וע"ש ובס' בראשית ויצו ה' אלהים על האדם וגו' ע"ש. אלא דשם הוא בענין א' במה שאמר מכל עץ הגן וגו' צוה דברי קבלה היינו שבע מצות. וכאן היה הצווי דבר בפ"ע לדקדק בכה"ת. ויאמר חזק ואמץ בהנהגת ישראל: **וילך משה ויהושע**. מבואר שלא שלח משה אחריו שיבא לא"מ אלא הלך בעצמו ליהושע וקראו והלכו יחדיו לא"מ: (יח) **ואנכי אסתיר אסתיר וגו'**. אוסיף להסתיר פנים הרבה: **על כל הרעה אשר עשה**. על מה שהם מוסיפים לעשות הרע. כך אני מוסיף להסתיר פנים: **כי פנה אל אלהים אחרים**. כי כ"כ עבירה גוררת עבירה עד שהגיע לע"ז שאינו מאלהי נכר הארץ. אלא כלל אלהים אחרים. כמוש אח"כ עבדו את בעל ברית. ואת אלהי ארם ואלהי צידון. וכ"ז הי' אחר אשר נגרו לע"ז מנכר הארץ והקב"ה הסתיר פנים מהם:

יהושע פרק כד פסוק כט

ויהי אחרל הדברים האלה וימת יהושע בר'ונו עבד יקוק ברמאה ועשר שנים:

שופטים פרק ב פסוק ח

וימת יהושע בר'ונו עבד יקוק ברמאה ועשר שנים:

יהושע פרק א

(א) ויהי אחר מות משה עבד יקוק ויאמר יקוק אליהושע בר'ונו משרת משה לאמר: (ב) משה עבדי מת ועתה קום עבר אתה ואתה וכל העם הזה אלהיך אשר אנכי נתן להם לבני ישראל: (ג) כל מקום אשר תדרוך פירגלכם בו לכם נתתיו באשר דברתי אלימשה: (ד) מהמדבר והלבנון הזה ועד הנחל הגדול נהרפרת כל ארץ החתים ועד הים הגדול מבוא השמש יהיה גבולכם: (ה) לא יתניצב איש לפניך כל ימי חיך באשר הייתי עם משה אהיה עמך לא ארפך ולא אעזבך: (ו) חזק ואמץ כי אתה תנחיל את העם הזה את הארץ אשר נשבעתי לאבותם לתת להם: (ז) רק חזק ואמץ מאד לשמר לעשות ככל התורה אשר צוה משה עבדי אלתיסור ממנו ומין ושמאול למען תשכיל בכל אשר תלך: (ח) לא ימוש ספר התורה הזה מפיד והגית בו יומם ולילה למען תשמר לעשות ככל הכתוב בו כי יאז תצליח את דרכך ויאז תשכיל: (ט) הלא צויתך חזק ואמץ אלתיערך ואלתיחת כי עמך יקוק אלהיך בכל אשר תלך: פ (י) ויצו יהושע את שטרי העם לאמר: (יא) עברו בקרב המחנה וצו את העם לאמר הכינו לכם צידה כי בעוד שלשת ימים אתם עברים אתהיך הזה לבוא לרשת את הארץ אשר יקוק אלהיכם נתן לכם לרשתה: ס (יב) ולראובני ולגדי ולחצי שבט המנשה אמר יהושע לאמר: (יג) זכור את הדבר אשר צוה אתכם משה עבד יקוק לאמר יקוק אלהיכם מניח לכם ונתן לכם את הארץ הזאת: (יד) נשיכם טפכם ומקניכם ישבו בארץ אשר נתן לכם משה בעבר היך ואתם תעברו חמשים לפני אחיכם כל גבורי החיל ועזרתם אותם: (טו) עד אשר יניח יקוק לאחיכם ככם וירשו גם המה את הארץ אשר יקוק אלהיכם נתן להם וירשתם את הארץ וירשתם אותה אשר נתן לכם משה עבד יקוק בעבר היך מורח השמש: (טז) ויענו את יהושע לאמר כל אשר צויתנו נעשה ואל כל אשר תשלחנו נלך: (יז) כל אשר שמענו אל משה בן נשמע אליך רק יהיה יקוק אלהיך עמך באשר היה עם משה: (יח) כל איש אשר ימרה את פיך ולא ישמע את דבריך לכל אשר תצונו יומת רק חזק ואמץ: